

Ток приступних преговора

1) Преговарачки оквир

Приступни преговори се воде на основу тзв. Преговарачког оквира, у коме је фокус на условима под којима ће држава кандидат усвајати, имплементирати и извршавати *acquis communautaire* (правне тековине ЕУ), подељене на 35 тематских поглавља.

Након одлуке Европског савета од 28. јуна 2013. о почетку преговора са Србијом, представљен је Нацрт преговарачког оквира који је сачинила Европска комисија. Савет за опште послове усвојио је Преговарачки оквир на састанку 19. децембра 2013, а потврдио га је Европски савет 19. и 20. децембра 2013. године.

Нацрт Преговарачког оквира, који је припремила ЕК за Србију, подељен је у три дела: принципе који регулишу преговоре о приступању, суштину преговора и процедуру преговора, уз специфичне одредбе које се првенствено односе на напредак у односима Београда и Приштине.

Србија је израдила сопствену преговарачку платформу која садржи посвећеност циљевима ЕУ, спремност да се преузму правне тековине ЕУ тзв. *acquis*, образложење о начину и роковима за усаглашавање са правним тековинама ЕУ у датој области, као и опште индикације у којим областима би могао бити потребан прелазни период за усвајање *acquis-a* или неки посебни аранжмани односно одступања.

2) Прва међувладина конференција за преговоре

Преговори о приступању се воде у оквиру Међувладине конференције држава чланица ЕУ, с једне и државе кандидата, са друге стране.

Први састанак Међувладине конференције за преговоре је важан политички моменат будући да представља **формални почетак преговора са ЕУ**. Том приликом размењују се опште позиције ЕУ и земље кандидата, представљају преговарачки тимови и предлаже календар састанака обухваћених “*screening*” процесом, који претходи суштинским преговорима. Прва Међувладина конференција са Србијом одржана је 21. јануара 2014. године, када су формално отворени преговори између Републике Србије и ЕУ.

3) Извештаји о испитивању усаглашености законодавства („*Screening*”)

После отварања преговора о приступању ЕУ, почиње **фаза аналитичког прегледа законодавства (*screening*) државе кандидата и оцене у којој мери је оно усклађено са правним тековинама ЕУ**, за свако преговарачко поглавље. Један од основних циљева скрининга је **утврђивање разлике** која постоји између законодавства државе кандидата и правних тековина ЕУ у сваком од преговарачких поглавља.

Фаза аналитичког прегледа законодавства почиње тзв. **експланаторним скринингом** у оквиру којег ЕК представља држави кандидату правне тековине подељене у преговарачка поглавља. Након тога, кроз тзв. **билатерални скрининг**, процењује се ниво усклађености правног система државе кандидата са правним системом ЕУ и утврђује шта је све потребно урадити да би се остварила усаглашеност са правним тековинама ЕУ до тренутка ступања у пуноправно чланство.

Процес скрининга за Србију почео је септембра 2013, а трајао је до маја 2015.

Након састанака скрининга, **ЕК представља државама чланицама Извештај о скринингу, који садржи препоруке о отварању преговора** за одређено поглавље, односно, ако ЕК процени, **и мерила за отварање преговора (*opening benchmarks*)**. Мерила за отварање преговора тичу се захтева за усвајање стратегија и акционих планова, испуњавање уговорних

обавеза са ЕУ, пре свега спровођења Споразума о стабилизацији и придруживању, захтева за усвајање закона и подзаконских аката и др. **Отварање преговора** о поглављу за која су била утврђена мерила за отварање преговора **може започети тек након одлуке Савета ЕУ да је држава кандидат испунила та мерила.**

- Када услови за отварање поглавља буду испуњени, Савет ЕУ **позива Србију да представи своју преговарачку позицију** за дато поглавље у којој се представља достигнути ниво усаглашености са правним тековинама ЕУ, програм преосталог усаглашавања, преглед административних капацитета за имплементацију, захтеви за прелазне рокове, односно изузећа (дерогације) као трајна одступања од примене правне тековине на одређеном подручју.

4) Нацрт заједничке позиције ЕУ

Након представљања преговарачке позиције Србије, ЕК подноси Савету ЕУ на усвајање **Нацрт Заједничке позиције ЕУ** (*European Union Common Position*) у којем ЕУ може констатовати да је држава кандидат у том поглављу достигла **довољан ниво усаглашености** са правним тековинама ЕУ, те даљи преговори о том поглављу нису потребни. У том случају се поглавље привремено затвара.

У већини случајева ЕУ закључује да **ниво усклађености није на нивоу** који омогућава привремено затварање поглавља, те ЕУ одређује **услове/мерила које држава кандидат мора да испуни како би дошло до затварања поглавља** (*closing benchmarks*).

У поглављима 23, 24 и 35 (за Србију) ЕУ одређује **прелазна мерила** (*interim benchmarks*) и тек након њиховог испуњења дефинишу се мерила за затварање поглавља (*closing benchmarks*).

Осим тога, ЕУ Заједничком позицијом тражи од државе кандидата додатне информације и анализе, пре свега у областима где се траже прелазни периоди односно изузећа.

5) Отварање поглавља

На основу предлога ЕК, Савет ЕУ једногласно одлучује о отварању преговора у датом поглављу, након чега се одржава Међувладина конференција на којој се то поглавље отвара.

У ретким случајевима када нема прелазних мерила (*interim benchmarks*) и мерила за затварање поглавља (*closing benchmarks*), поглавље може бити отворено и затворено на истој Међувладиној конференцији.

6) Преговарање и затварање поглавља

Преговори о појединим поглављима се отварају и привремено затварају у оквиру састанака Међувладине конференције.

Уколико су договорена **мерила за затварање поглавља**, земља кандидат наставља рад на њиховом испуњењу и ЕК редовно извештава о напретку у испуњавању тих одредница.

Када ЕК констатује да су мерила за затварање испуњена, поглавље **може бити званично затворено на Међувладиној конференцији, након добијања сагласности свих држава чланица ЕУ**. Иначе, сва поглавља сматрају се **привремено затвореним** све док преговори о приступању не буду закључени.

У случају озбиљних кршења принципа на којима почива ЕУ, Савет ЕУ на предлог ЕК или трећине чланица ЕУ, може одлучити **о привременом прекиду преговора и условима** које кандидат мора да испуни да би се преговори наставили.

Дужина трајања преговора зависи од времена у којем ће држава кандидат бити спремна да у потпуности поштује обавезе из чланства у ЕУ, али и од спремности ЕУ да прихвати нове државе чланице.

7) Затварање свих поглавља

Преговори о приступању ЕУ су завршени када је постигнута сагласност ЕУ и државе кандидата у свих 35 поглавља и кад то потврди и Европски савет. Све до тог момента постоји могућност поновног отварања поглавља у случају да држава кандидат не испуњава преузете обавезе. Уочи краја преговора одређује се и предвиђени датум приступања што је потребно и због затварања оних поглавља која имају финансијске импликације.

Након завршетка преговора о сваком појединачном поглављу, ЕК сачињава посебан **извештај са пресеком стања и оценом целокупне спремности земље** кандидата да преузме обавезе које произилазе из чланства у ЕУ, а у којем се предлаже закључење приступних преговора. Овај предлог пролази кроз исту процедуру на нивоу Савета ЕУ који одобрава да се на завршној Међувладиној конференцији констатује формално окончање преговора и предлаже потписивање Уговора о приступању, као и датум стицања статуса члана ЕУ.

8) Потписивање уговора о приступању

Резултати преговора уграђују се у нацрт Уговора о приступању који садржи: датум приступања, резултате преговора, услове за приступање и прелазне мере у областима које је ЕК идентификовала као потребне за додатно усаглашавање, адаптацију институција и споразума, број чланова у Европском парламенту предвиђен за државу кандидата и др.

ЕК и Парламент разматрају Уговор пре него што Савет ЕУ једногласно усвоји одлуку. Затим га потписују земља кандидат и представници свих држава чланица.

9) Ратификација и пуноправно чланство

У периоду између закључивања Уговора о приступању и предвиђеног датума за приступање, Уговор се ратификује у државама чланицама ЕУ и придруженој држави. Тек када је ратификација завршена у свим наведеним државама, земља кандидат постаје пуноправни члан.